

הלמ"ס מזהירה מפני התמוטטות תעשיית ההייטק

פורסם ב יוני 14, 2016

אם לא יחולו שינויים מפתיעים בחודשים הקרובים, ייצוא ההייטק הישראלי יירד ב-27.8% עד סוף השנה. תעשיית הייצור האלקטרוני בסיכון גבוה: צפויה לאבד 71% מהייצוא עד סוף 2016

הגרף המבהיל של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

נתוני המגמה של הייצוא התעשייתי לפי עוצמה הטכנולוגית שפורסמו אתמול על-ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, מהווים תמרור אזהרה בגודל שלא נראה בישראל בשנים האחרונות. המידע מראה ירידה גדולה מאוד בכל מגזרי ההייטק, בשיעורים שאם לא ייבלמו עשויים למחוק את תעשיית ההייטק הישראלית, האחראית כיום לכ-47% מכלל הייצוא התעשייתי של ישראל (למעט יהלומים). הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מדווחת שבחודשים מרץ-אפריל ומאי 2016 חלה ירידה חודשית של 2.7% בממוצע במכירות של תעשיית ההייטק כולה (בהגדרה של הלמ"ס: תעשיות טכנולוגיה עלית). אם המגמה הזו תימשך לכל אורך השנה, יירד ייצוא ההייטק בשנת 2016 כולה ב-27.8%.

הנתון הקיצוני ביותר מתייחס ישירות לתעשיית האלקטרוניקה: בחודשים מרץ, אפריל ומאי 2016 חלה ירידה של 9.9% בממוצע לחודש בייצוא של רכיבים ולוחות אלקטרוניים. במידה והמגמה הזו תימשך לאורך כל השנה, הייצוא האלקטרוני הזה יתכווץ ב-71.3%. למעשה, מדובר בחיסול תעשיית הייצור האלקטרוני בישראל. מספר פרשנים ניסו לייחס את התופעה למשבר הזמני בחברת אינטל, אולם הנתונים מראים שמדובר בתופעה מערכתית. כך למשל, ענף ייצוא התרופות הראה בחודשים האלה ירידה ממוצעת של 4.5%. אם הירידה הזו תימשך לאורך כל השנה, מדובר בירידה של 42.3% בשנת 2016.

התרוקנות אפשרית של קווי הייצור האלקטרוניים אינה מייצגת משבר עיסקי – אלא משבר לאומי

להתמוטטות תעשיית הייצור האלקטרוני, אם הדבר יתרחש, יהיו השלכות עצומות. בשלב הראשון, המציאות שהלמ"ס מתארת מסכנת 10,000-15,000 מקומות עבודה. זו הערכת Techtime למספר האנשים העובדים ישירות בתעשיית הייצור האלקטרוני – רובם באזורי הפריפריה. בהמשך, הדבר יביא לאובדן ידע אשר יסכן את היכולת של תעשיות הפיתוח עצמן להמשיך ולפתח מוצרים חדשים, ואולי אף לסכן חלק מהייצור הביטחוני הישראלי.

במובן מסויים, הנתונים מצביעים על שינוי בפרופיל הייצוא של ישראל: הירידה בייצוא של ענפי טכנולוגיה מעורבת עלית היא קטנה יותר: ירידה של 16% בחישוב שנתי. בניגוד לענפי הטכנולוגיה העלית, הכוללים ציוד אלקטרוני, כלי טיס, ציוד תקשורת ותרופות, ענפי הטכנולוגיה המעורבת כוללים תחומים כמו כימיקלים וזיקוק נפט, מכוונות, מנועים חשמליים וכלי-רכב. מנגד, חלה עלייה בתעשיות הטכנולוגיה המסורתית, הכוללות מוצרי מזון, משקאות, הלבשה, דפוס וכדומה. המגזר הזה מהווה כיום כ-14% מהייצוא התעשייתי של ישראל צפוי לצמוח ב-45.6% בשנת 2016. זוהי תחזית קשה מאוד: היא מצביעה על חזרה אל דפוסי הייצוא הישראלי המאפיינים את שנות ה-80, לפני שההייטק הפך לקטר הכלכלי של המשק.

הנתונים החדשים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה הם מפתיעים ולא מפתיעים בו-זמנית. הם מפתיעים מכיוון שאינם עומדים בקנה אחד עם נתונים אחרים של התעשייה. כך למשל, שנת 2015 היתה שנת צמיחה שבה הייצוא של ההייטק צמח מ-71 מיליארד שקל ב-2014 ל-87.5 מיליארד שקל ב-2015. במקביל, פעילות ההון סיכון הגיעה לשיאים מעוררי התפעלות: בשנת 2015 גייסו החברות ההייטק הישראליות הון בהיקף שיא של 4.4 מיליארד דולר. גידול של 30% בהשוואה לשנת 2014.

במקביל, בשנת 2015 הסתכם יכול האקזיטים של חברות טכנולוגיה ישראליות בסכום של כ-9.02 מיליארד דולר. מדובר בעלייה של 16% בהשוואה לשנת 2014. גם זהו נתון שיא. הסטטיסטיקה של ההון סיכון מציירת תמונת שגשוג חסר תקדים. אלא שהזרמת הון לחברות סטארט-אפ, ואקזיטים מהדהדים, אינם הכלי לבניית תעשייה בת קיימא המחזיקה כלכלה יציבה. האם השגשוג של תעשיית ההון סיכון בשנת 2015 הוא סוג של מכירת חיסול?

ראוי לציין שכבר בשנת 2013 הזהיר **דו"ח של מוסד שמואל נאמן בטכניון** שהוגש למועצה הלאומית למחקר ופיתוח במשרד המדע, על מחסור במדיניות לאומית לטיפוח המחקר והפיתוח. הדו"ח מצביע על ירידה מתמשכת בתיכה הממשלתית במחקר ופיתוח תעשייתיים ועל ירידה מתמשכת בתמיכה במוסדות מחקר מדעיים. הדו"ח מראה שכתוצאה מכך חלה ירידה מתמשכת במספר הבוגרים במקצועות מדעיים וטכנולוגיים בישראל, ועל ירידה באיכות המחקרים הנעשים בישראל. כותבי הדו"ח הזהירו לפני שלוש שנים, ש"ישראל עלולה להתקשות בשמירה על מעמדה המוביל בתחומי המדע והטכנולוגיה ועל המינוף הכלכלי של מעמד זה."

הנתונים האחרונים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה משדרים מסר חד וחותר לממשלה: עזבי הכל, תשכחי מהפוליטיקה ומהקואליציה – רוצי להציל את תעשיית ההייטק שלנו – עכשיו!